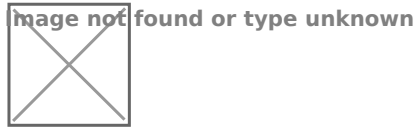

Крст је сила и знамење - свидело се то некоме или не

Господ ми је дао све, како за мене приватно тако и за моју каријеру, и Он је за мене број 1 и поносим се тиме. И то се неће променити ни под којим условом. Слава Му и хвала на свему.

Немања Мајдов,

поводом казне која му је изречена од стране Међународне џудо федерације.

Догађаји везани за овогодишње Олимпијске игре у Паризу не престају да побуђују пажњу српске јавности и више од месец дана после њиховог затварања. Последња у низу вести која је „запалила“ наше медије била је драстична казна изречена од стране Међународне џудо федерације српском шампиону, Немањи Мајдову, и то – ни мање ни више – него стога што се прекрстио пре меча! Ако ћемо искрено (колико год да волимо и поштујемо брата Немању) ретко би се ко од нас изненадио да га је поменута Федерацији опоменула или казнила због непримереног речника у поруци послатој после меча у коме је оштећен судијском одлуком. Он сâм је касније сасвим искрено навео да је претерао у непристојном изразу, колико год да је било речи о реакцији у афекту због неправде која му је нанета. Но оно за шта је Мајдов кажњен не само да је неочекивано, него је и запањујуће, будући да је санкционисан зато што је пре меча учинио спољашњи гест који је део идентитетског наслеђа православних хришћана. Гест који је, притом, крајње пристојан и не носи апсолутно никакву увредљиву конотацију ни за кога. Стога ће поменута казна сасвим сигурно ући у мрачни део историје џудоа као класичан пример отворене дискриминације једног врхунског спортисте на верском плану.

Догађај са Мајдовим је био један од оних који су инспирисали Жикицу Симића, писца и социолога из Ниша, да се огласи својим текстом под насловом „Зашто се спортисти театрално моле Богу на утакмицама?“. У том тексту, међутим, нигде нема вредносног суда о казни коју је изрекла Међународна џудо федерација, што је крајње неочекивано с обзиром на мотив писања. Наиме, Симић се тек успутно осврће на кажњавање Мајдова

због његовог осеђивања крсним знаком пре меча, уз напомену да то неће коментарисати. Разлог очигледно лежи у томе да му није толико засметала бизарна казна колико му је засметало што се Мајдов и други српски спортисти осеђују крсним знаком на спортским мечевима. И то у мери да је тој појави посветио поменути чланак са главном тезом да је реч о негативном феномену који је неспојив са истинским хришћанским етосом. Колико су тачни ставови и тезе које је у свом тексту изнео господин Жижица Симић, а које је дневни лист Danas 18. септембра 2024. године објавио и поставио на насловну страну свог интернет портала?

Пре него што изнесем своје гледиште о Симићевом чланку, навео бих разлог због кога сам се уопште одлучио да реагујем. Он првенствено лежи у чињеници да се проблематиком односа православне духовности и спорта, у практичном домену повремених консултација са тренерима и спортистима, бавим годинама уназад. Други разлог лежи у томе што Жижица Симић наводи да су га на писање чланка првобитно мотивисали клипови на друштвеним мрежама у којима је приказано како се „наши кошаркашки репрезентативци крсте пре меча“ и снимак у коме „један наш свештеник истиче како је Холифилд упорно инсистирао у једном интервјуу да је победио Тајсона уз Божију помоћ, а не захваљујући тренинзима и дисциплини“. Пошто је тај „наш свештеник“ по свему судећи моја маленкост (конкретно, реч је инсерту из интервјуа који сам дао подкасту MMA Institut), на неки начин сам п(р)озван да му и одговорим. Овај осврт на Симићев текст ћу, притом, искористити и да изнесем нека своја размишљања на тему односа православне духовности и спорта.

*

На самом почетку бих истакао да Симићев текст несумњиво има својих добрих страна, те бих осврт започео управо са корисним мислима и идејама које је изнео. Посебно квалитетан део текста је онај у коме Симић даје предлог аутентичне хришћанске молитве када је хришћанин-спортиста у питању. Он је формулише овако: „Боже, нека победи бољи или барем онај коме је она [победа] потребнија“. Додаје Симић да је суштина у томе да буде воља Божија, а не наша, чиме молитва не би била „ускогруда и себична“ и сматра да би се тако избегао магијски приступ. Потпуно сам сагласан са овом опсервацијом! И не само то: мислим да би формулацију коју предлаже Жижица Симић, као и потоњу тезу која из ње произилази, подржао сваки православни хришћанин. Уосталом, ту праксу и лично годинама уназад верно следим у раду са православним спортистима, којима препоручујем да се

помоле на једноставан начин пре меча: да победи онај који је бољи јер је то праведно. Притом, саветујем их да у животу (не само на мечевима) свагда траже да буде воља Божија јер ће тиме очувати духовни мир (увек, па и када губе мечеве), а неће се повести за славољубљем (поготово када побеђују).

Ова порука да је праведно да бољи победи је јако важна и због ширег друштвеног утицаја спорта. С тим у вези, својевремено ми је један родитељ поменуо како се његов талентовани син-спортиста повремено „сажали“ на противника и поклони му неки поен на терену. Због тога је свом сину послао поруку да не сме да има милости. Та порука оца упућена сину је, међутим, била дубоко погрешна јер синтагма „без милости“ са терена касније веома лако пређе у свакодневни живот. Неупоредиво боља порука је: „Праведно је да бољи победи, а ти дај све од себе“ јер када се она пренесе на животне околности, уноси начело правде у друштвене амбијенте попут школе, факултета, посла. Правдољубивост је врлина која, додуше, нема дубину хришћанског етоса милосрђа, али је веома важна за свако друштво јер уколико се негује код младих нараштаја, касније има благотворан утицај на смањење појаве нелојалне конкуренције, непотизма, корупције... Стога већ данас треба да радимо на правилно усађеној спортској свести код младих нараштаја. Уколико они на спортским борилиштима прихвате начело правде, оно ће се посредно прелити и на сутрашње улоге које буду обављали у друштву, и то од најранијег узраста. С тим у вези, поменуо бих случај од пре неких десетак година, када је једна млада тенисерка одбила да јој школска другарица-одбојкашица дошапне решење приликом контролног испита у гимназији. Понуђену другарску помоћ је одбила уз коментар: „Ја знам оволико“. Другим речима, није хтела да присвоји нешто туђе, макар то било и знање које је другарица из школске клупе хтела да јој несебично поклони. Стога спорту данас треба вратити васпитну улогу коју је, пре уласка огромног новца у ту област, итекако имао.

Друга ствар која је веома корисна у Симићевом тексту је нагласак на унутрашњој молитви, уместо на спољашњим ритуалима. Умно-срдачна молитва је, подсетимо, кроз исихастичко предање до данас остала сама срж молитвеног делања у Православној Цркви. Симић је потпуно у праву када наводи да је унутрашње, споља невидљиво делање, нешто ка чему у духовном смислу треба стремити. То је вековно искуство Православне Цркве и потпуно је својствено сваком православном хришћанину који зна где се налази истинско духовно благо (уп. Мт 13, 44; Лк 17, 21). У супротном, уколико човек остане само на спољашњим чиновима и ритуалима, било да су везани за богослужбени живот или личну молитву, прети му огромна

опасност од фарисејске побожности (ср. Лк 18, 11). Са спортистима који су православни хришћани највише и треба радити управо на овом пољу, да би успели да правилно активирају умну (ноетичку) сферу која је, нажалост, код највећег броја данашњих хришћана на степену крајње атрофије. У том смислу, свако спољашње делање у верском смислу за православног хришћанина има смисла једино уколико га прати и унутрашње настројење душе везано за правилан покрет ума. И као што нас наши спортисти највише могу научити спортском умећу, тако и ми који смо свештенослужитељи њих пре свега треба да научимо умећу умне молитве. Ово је поготово важно у контексту појаве да неки од њих из незнања користе далекоисточне медитативне технике за потребе припреме за тренинг и меч (а те технике су, подсетимо, неспојиве са православном духовношћу), уместо да користе вековни исихастички метод молитвеног сабирања ума у себе. У којој мери им откривамо тај метод, сасвим је друго питање – мишљења сам да у том погледу као свештенослужитељи треба да будемо самокритични јер ми се чини да у разговору са спортистима углавном покрећемо неке друге, далеко мање важне теме.

На једном месту Симић указује на пример молитве Молитве Господње („Оче наш“) и примећује да се хришћанин у тој молитви моли за „хлеб насушни“, указујући на потребу скромности у погледу потреба. Ово је уобичајени начин тумачења овог места, премда не треба изоставити и други, дубљи, који потиче од дословног превода грчке речи *epiousios*, који би гласио надсуштни [надсуштаствени], чиме се указује на Причешће. Које год тумачење да усвојимо, речи господина Симића да се верник „моли за најелементарнији минимум“ се могу узети као тачне уколико их ограничимо на овоземаљске потребе које су обухваћене том молитвом. У истом смислу Симић исправно наводи да се у Молитви Господњој хришћанин моли за сачување од тешких животних искушења, што би такође потпадало под поменути елементарни минимум овоземаљских материјалних потреба. Узевши то у обзир, можемо прихватити као корисну идеју која стоји иза тих Симићевих речи, а то је да хришћански спортиста треба да задржи скромност и смерност, увек и у свему, па тако и у молитви. Са друге стране, морамо нагласити да то није довољно да бисмо имали правилно молитвено настројење. Конкретно, у Молитви Господњој ми на првом месту не иштемо скромне овоземаљске потребе, већ прослављање Бога (кроз светост нашег живота) и долазак Његовог Царства (које је унутра у нама (ср. Лк, 17, 21), што опитујемо кроз долазак благодати Духа Светог која испуњава наше биће када смо за то приправни). Што ће рећи, наша молитва увек и неизоставно треба првенствено да буде усмерена ка прослављању Бога и остваривању

заједнице са Њим. У том смислу, ни спортисти нису изузетак – и када побеђују и када губе треба да прославе Бога, а да своју борбу на спортским такмичењима схвате као одраз главног „такмичења“, оног које се одвија на духовном попришту, да би духовном борбом по правилима уместо временског и распадљивог стекли вечни и нераспадљиви венац славе у заједници са Богом (ср. 1Кор 9, 24-26).

Једна Симићева теза захтева опсервацију која по обиму излази ван опсега овог текста. То је место у коме он наводи да „спорт као такав тешко да у хришћанском систему вредности заузима неко озбиљније место, ако га уопште заузима“. На ову тему можемо различито одговорити, зависно од тога да ли у обзир узимамо практичне стране хришћанског живота. Примера ради, одавно је примећено да млади у спорту могу научити доста тога што их итекако може припремити за каснији подвижнички живот у Христу – одрицање од порока, напор, упорност, уништавање лењости, челичење воље, поштовање суиграча, тренера, других такмичара... Све то може добити веома добар епилог када спортиста уђе у литургијско окриље Цркве, што и јесте разлог због кога они обично брзо напредују у духовном животу када пођу за Христом. У том смислу, Православљу је страно вештачко (боље рећи: секташко) одвајање животних активности од духовног живота – све треба да буде преображено, смислено и усмерено ка Христу. Ово је веома широка тема и за њен детаљнији увид препоручујем књигу под називом Људско тијело, аскеза и спорт, аутора митрополита Јеротеја Влахоса, коју је пре двадесетак година објавила епархија захумско-херцеговачка. У њој се јасно излажу одређени постулати који се тичу односа православног хришћанина према спорту, а који су од кључног значаја за нашу тему. У овој књизи је обрађено и једно веома значајно питање које се тиче теме измештања тежишта са себе на тренера под утицајем спорта, што је припремна активност за друштвени (а делом и црквени) живот у чисто психолошком смислу. Митрополит Јеротеј Влахос с тим у вези примећује: „У спорту, али и у разним играма, постајемо свесни великог значаја који за наш живот има такозвано тежиште. Тежиште се не налази у нама, него ван нас, нити се налази у породици нашој, него ван ње [...] Њихово [дечије] тежиште би требало да се налази ван њих самих, она не треба да буду човекоцентрична. Тежиште породице би требало да је Црква, духовни водич. А тежиште Цркве требало би да је есхатон [...]“. Овде је сасвим јасан посредан утицај спорта на оне који касније улазе у црквени живот, будући да им је далеко лакше да изместе тежиште са себе него онима које то искуство немају. Из књиге уваженог грчког митрополита, доследног преносника филокалијске традиције, бих издвојио само још једну реченицу из закључног дела која је за ову прилику веома важна. Она гласи: „Црква

прихвата спорт, усваја све игре и вежбање, довољно је да то вежбање само по себи не буде циљ нашег живота, него да је усмерено ка душевном вођењу човека у равнотежу, побољшању друштвених прилика и духовном усавршењу човека“. Ова реченица би мирне душе могла да буде део социјалне доктрине Православне Цркве када је реч о односу према спорту, те ћемо њоме заокружити први део овог осврта.

*

Када би остатак Симићевог текста имао квалитетне тезе и инспиративне предлоге као у поменутих неколико пасуса, заслужио би највише оцене и био би за безрезервну препоруку. Нажалост, реалност је другачија јер остатак његовог текста (боље рећи: његов највећи део) болује од крајњег методолошког редукционизма и изразите произвољности које не би смеле да буду својствене озбиљном социологу. Пођимо од самог почетка текста, у коме се господин Симић „качи“ на инсерт у коме наводим како је Холифилд прославио Бога после победе над Тајсоном. Симић ту причу посматра искључиво утилитаристички, наводећи како је свештеник помињањем тог догађаја желео да „вуче воду на своју воденицу“ са жељом „да поентира код својих верника“. Симић је, разуме се, слободан да постави такву хипотезу – проблем је у томе што је као социолог требало да буде доследан методологији друштвене науке којој припада када износи тако резолутан став. У конкретном случају то значи да је требало да погледа целу емисију у којој је поменути став изречен, да би знао шта том исечку претходи и следује, чиме би му био јасан контекст. А контекст је био везан за чувеног руског ММА борца и пријатеља српског народа Фјодора Јемељаненка и за његове интервјуе у којима прославља Бога као православни хришћанин, при чему је Ивандер Холифилд поменут као пример професионалног спортисте из борилачког света који је знатно пре Фјодора чинио исто. Да бих превентивно сачувао Жикицу Симића од саблазни, напоменућу да имам негативан став и према профи верзији бокса (који, са друге стране, поштујем у верзији вештине која помаже изградњи витешког карактера, будући да забрањује ударце испод појаса, са леђа и док противник клечи или лежи) и према такмичарском облику ММА (који нема витешке одлике бокса, али је несумњиво високо ефикасан систем борења, веома применљив за тренинг специјалних служби, телохранитеља и томе слично). Но Ивандер Холифилд и Фјодор Јемељаненко, посматрани као личности из света „профи ринга“, нешто су сасвим изузетно и заслужују велико поштовање због неких врлина. Што се тиче самог Холифилда, није реч о томе да ли је (као што је то Симић поједностављено закључио) он победио Тајсона због тренинга или не (ваљда

је сваком ко зна шта је бокс јасно да није могао победити да се није добро физички спремио). Реч је о нечему другом: о његовој потреби да заблагодари Тројичном Богу на победи и да Тог Бога као Истинитог исповеди јавно (ово друго је вероватно била реакција на усклике којим је Тајсонова свита излазила у ринг). Холифилд, дакле, није желео да прослави своје мишиће и рефлексе, који су дар Божији, колико год да је лично уложио напор у тренинг без кога се победи није ни могао надати. Успут, буди речено, нисам први свештеник са балканских простора који је тај догађај (међу западним хришћанима иначе доста познатији него код нас) поменуо у јавности као веома упечатљив. Пре годину-две дана један хрватски римокатолички свештенослужитељ га је поменуо ни мање ни више него у црквеној проповеди! Колико ми је познато, Симићеве колеге социолози из суседне државе се тим поводом нису оглашавали, нити су у томе видели „воде“, „воденице“ и „поентирања“ које, неким до сада непознатим социолошким методом, однекуд уочава Жижица Симић.

На овом месту се поставља важно питање, које гласи: да ли је жеља да се прослави Бог после спортског тријумфа истинска, аутентична потреба једног хришћанског спортисте? Лично сматрам да јесте, те да нас сâм апостол Павле посредно учи томе, када каже „Ако дакле једете, ако ли пијете, ако ли што друго чините, све на славу Божију чините“ (1Кор 10, 31). Да је Симић којим случајем погледао цео подкаст у коме сам гостовао (уместо што је успутно прегледао накнадно монтиране TikTok исечке) приметио би да посебно наглашавам штетност тренда „обожавања“ спортиста (који, истине ради, и он с пуним правом критикује, називајући га паганским, у чему се потпуно слажемо). Оно што је Симићу промакло, а о чему је итекако било речи у поменутој емисији, јесте ефекат тога што се многи спортисти захваљују Богу и славе га после меча – они тиме (свесно или несвесно) шаљу поруку оној групи навијача која их идолатризује и јасно говоре да слава припада само Господу Богу и да не треба правити идоле од спортиста, што је све чешћи феномен. Славећи Бога за своје резултате, врхунски спортиста исповеда да је човек од крви и меса, и да му не приличи било каква врста обожавања, будући да је створено биће које је прах и пепео, те да слава, част и поклоњење припадају само Господу Богу. Умесно је, с тим у вези, да се присетимо случаја нашег кошаркашког шампиона Дејана Бодирогe, који је својевремено одреаговао на песму које су му навијачи певали, славећи га као „бога“ кошарке. Бодирога је узнегодовао на ту духовно крајње штетну појаву и недвосмислено ју је осудио. Тако би требало да поступи сваки хришћанин спортиста кога навијачи величају на сличан начин, било да га директно зову својим „идолом“ или да га обожавају на неки посредан начин.

Господин Симић даље тврди да се српски спортисти „бесомучно крсте“ на терену током такмичења. Уочимо, за трен, једну терминолошку недоследност код овог става јер је изјава „бесомучно се крстити“ потпуно несувисла – бесомучник може много тога, али не и да се прекрсти, будући да крсно знамење протерује бесове (демоне). То и јесте једна од ствари на којима се види сила Часног Крста, а коју је наш народ срочио кроз узречицу да неко „бежи к`о ђаво од Крста“. Но да не цепидлачимо у терминима, јасно је шта је Симић желео рећи користећи незграпан речник: хтео је да каже да су се српски спортисти на Олимпијским играма у Паризу крстили сувише често. Но опет није јасно одакле је извео такав закључак, будући да су се они крстили пре и после мечева, а неки и приликом доделе медаља, и то је то. Да су Мајдов, Ђоковић, Перишићева, кошаркаши, ватерполисти... на себе стављали крсно знамење сваки пут када би поентирали, то би заиста могло да се карактерише као претерано, па можда и нападно. Овако, заиста није јасно у

чему су ти људи претерали. Додуше, све зависи од тога какав став човек има према осењивању крсним знаком као таквом – атеисти ће у томе имати једну „меру“, а верујући потпуно другу. Занимљиво је, међутим, то да Симић знаменовање српских спортиста крсним знаком види не само као „бесомучно“, већ и као „театрално“. Он, наиме, поставља питање да ли се „театралним крштењима сујетно жели појачати наклоност своје публике јер се, забога, ради о побожној особи?“. И овде наилазимо на генерализацију која није достојна угледног социолога попут Живице Симића, будући да нигде није наведено у чему се састоји театралност таквог чина. По тој логици испада да су српски спортисти малтене искакали пред камере као какви статисти жељни славе са намером да се прекрсте у кадру. Зар није логичније да их је око камере помно пратило независно од тога шта су чинили и хватало их у сваком тренутку пре, током и после меча, па тако и онда када су се прекрстили? Овим, наравно, не спорим могућност да заиста има оних који то раде театрално и са неким својим намерама. Слично томе, не спорим да има оних који то чине из сујеверја, приступајући том чину магијски и утилитаристички. Но упирући прстом на све спортисте, без разлике, Симић је упао у методолошку грешку уопштавања на основу појединачних случајева.

Приметимо и то да Симић потребу спортиста за осењивањем крсним знаком види искључиво у жељи да се победи у неком мечу. Несумњиво да има спортиста који то чине из такве намере, но зашто би то била једина потреба? И, опет, зашто би то био случај код свих спортиста? Опште је познато да хришћани крсни знак узимају као моћну заштиту у свим животним ситуацијама у којима потребују помоћ. Како је онда могуће да Симић није успео да примети и потребу спортисте да, примера ради, буде заштићен од повреда, у складу са познатом српском богомољачком песмом, коју је певао Свети Владика Николај Велимировић, која каже: Крст спасава верне људе од свих повреда; Крст је сила, Крст је слава, Крст је победа! Слично томе, једна од Симићевих теза је и да се спортиста неизоставно моли да постане шампион. И она је типична генерализација која са научним методом нема благе везе. Или, можда, ипак постоји нешто што ми не знамо и да је то закључак изведен неким истраживачким поступком? Ко зна, можда је Симић радио анонимну анкету са више десетина религиозних спортиста, али нам то није поменуо? Но ако јесте, ред је да то наведе, па да и сами видимо резултате његовог социолошког истраживања – овако се све води само на произвољна тумачења и нагађања подобна да се њима попуни простор једног лево-либералног медија који једва чека да објави неки текст уперен против црквеног живота. Једнако је споран и Симићев став да хришћанин својом молитвом пре меча подгрева сујету и гордост (будући да Симић, као што је

наведено, сматра да се професионални спортиста моли само да постане шампион). Напротив, господине Симићу, управо идеја да се било шта може учинити без помоћи Божије гура хришћанина директно у сујету и гордост, а не молитва Богу за помоћ. Уосталом, шта је то што православни хришћанин уопште може учинити без Божије помоћи? Зар сам Господ не каже: „Без мене не можете чинити ништа“ (Јн 15, 5)? Молећи се искрено Богу за помоћ, хришћани показује немоћ, а смирење (као антипод гордости) је ништа друго до дубока свест о Божијој свемоћи и о нашој сопственој немоћи, како нас о томе учи Преподобни Максим Исповедник. Овде Симић посредно превиђа и апостолску заповест која каже: „Молите се без престанка“ (1Сол 5, 17), што значи у сваком окружењу молитвеном атмосфером заквасити свеукупну делатност хришћанина, који је призван да стално молитвено стоји пред Богом. Што се тиче тога како и за шта се молити, о томе је већ било речи.

Нажалост, постоје и тезе у Симићевом тексту које су увредљиве и нимало не приличе једном научном делатнику. Тако он наводи да је „познато да се код нас побожност цени јер се наивно поистовећује са моралношћу и поштењем, па се тиме жели послати порука да се ради о доброј особи или оној која патриотски чува национални идентитет“. Овим се нашим спортистима имплицитно спочитава да су лицемери који се јавно крсте пред људима да би их они величали због неког умишљеног поштења. Симић успутно спочитава и симбиозу српства (патриотизма) и Православља у датом случају, чиме превиђа чињеницу да су се осећивању крсним знаком српских спортиста најише радовали управо западни хришћани (римокатолици и протестанти). Разлог – тај чин су осетили као исповедање хришћанства у атмосфери потпуно антихришћанског (и антицивилизацијског) амбијента овогодишњих Олимпијских игара и опште апостасије на постхришћанском Западу. Овде долазимо до једног јако важног момента када је реч о коришћењу крсног знака наших спортиста, а он је исповедног карактера, што су западни хришћани итекако осетили као подршку.

Симић поставља веома увредљиво питање када се, тобоже, пита да ли се кроз својеврсни ритуализам у понашању спортиста осликава нека појава „компатибилна“ опсесивно-компулсивном поремећају (!?). Премда Симић није ни референтан ни релевантан за домен клиничке психологије, он ипак попут каквог стручњака износи ту тезу, позивајући се на Сигмунда Фројда. Да ли ће Симић видети и „компатибилност“ опсесивно-компулсивном поремећају у томе што се сви хришћани пре и после оброка редовно прекрсте и закрсте саму храну? Да ли ће и то свести на „манију крштавања“, како он карактерише понашање православних српских спортиста? Симићеви ставови

овог типа неодољиво подсећају на ставове совјетских идеолога који су већину религијских потреба руског становништва свог времена сводили на неуротичне поремећаје и пунили клинике потпуно здравим људима. Не спочитавам Симићу сличну намеру, али желим да му укажем на то ко се пре њега служио сличним аргументима и какве је то последице имало на ширем друштвеном плану. Но као и у већини претходних случајева, и овај површан аргумент се на крају окреће против почетне Симићеве тезе. Наиме, као што је раније истакнуто, православни хришћани себе током дана редовно осењују крсним знаком више пута: било да обедују, крећу на пут, одлазе на починак... чиме долазимо до дијаметрално супротне тезе када су спортисти у питању (Симић сматра да они то чине ради једноставног „ослобађања тензија“ пред меч). Јер ако православни хришћанин на себе више пута у току дана ставља знак крста у разним приликама, тражећи Божију заштиту и благослов, онда се подразумева да то може учинити и на спортском такмичењу. Са друге стране, управо би избегавање осењивања крсним знаком, због било ког разлога, могло водити у неку врсту духовне схизофреније, будући да сугерише подвојеност личности која је једно на мечу, а нешто сасвим друго у приватном животу. Православни хришћанин по природи ствари тежи да постане интегрална личност, чије су душевне силе уравнотежене и сабране, стремећи свим својим бићем ка истинитом Богу и тежећи да буде исти у свакој друштвеној улози у којој се нађе. Све друго је приступ ношења дневних маски по потреби, што води управо ка психолошким поремећајима расцепа личности. Ово, наравно, не значи да православни спортисти неизоставно треба да се прекрсте пре или после меча – то нико од њих и не тражи нити је потребно да би потврдили своју православност. Но итекако значи да не треба да се стиде да на себе ставе знак Часног Крста када год осете ту потребу – па тако и пре и после меча – јер се ми, по речима Апостола „не стидимо јеванђеља Христовог“ (Рим 1, 16).

Нишки социолог на једном месту потпуно излази ван главне теме и износи једно крајње произвољно богословско тумачење по коме „неки православци верују да је благодат већа у православљу него у католичанству [римокатолицизму – прим. О. С.], иако нико не зна колико је то у процентима“. Овде се јасно открива непознавање православног богословља, али и потпуно неискуство у доживљају благодатног живота. Ствар је једноставна – православни хришћани верују и исповедају да је православно хришћанство вера која у себи носи како пуноћу истине тако и пуноћу благодати Духа Светог. Дакле, није реч о томе где је већа благодат, већ у томе где је њена пуноћа – обожене личности које Православна Црква и дан данас рађа из своје духовне материце јасно указује где се та пуноћа налази односно где је

истинита Црква, која је ризница нестворене благодати. А Симићево постављање питања „процената“ благодати у односу на остале може чинити само човек који не познаје разлику између створених и нестворених енергија будући да нестворену благодат као такву није могуће квантификовати – ту врсту мерења, поштовани колега Симићу (могу Вас тако ословити, будући да и сам имам академско социолошко звање), могуће је извести у физици, електротехници, информатици (па и социологији у неким случајевима), али не и у домену благодати која се тиче богословља. А што се тиче Симићеве опаске према којој „наш Христос може да бије католичког или протестанског, а и богове других религија“, она не заслужује да буде почастиована освртом – мудар човек бира не само саговорника, већ и оно на шта има смисла одговорати.

*

Велика је штета што Живица Симић у свом тексту није развио тезе и идеје поменуте на почетку овог осврта јер на том пољу има итекако великог простора за квалитетну размену мишљења. Предлажем му овом приликом да исправи грешку тако што ће следећи пут да обради једну изазовну тему и да на њу примени научни метод своје матичне области. Та тема би била везана за широко познати интернет снимак на коме се арапски коментатор-муслиман радује Ђоковићевом тријумфу над Алкаразом. Заиста, веома је занимљив социолошки феномен да једном блискоисточном муслиману не смета да се све време као мало дете радује победи Ђоковића док се овај на коленима крсти и захваљује се своме Богу, а да једном – сигурно не и једином – српском социологу, који живи и ради у српском друштву које баштини вишевековну хришћанску традицију, тако нешто очигледно веома смета. Ту врсту социолошке опсервације бих и лично волео да прочитам.

Било како било, одговор на Симићев текст, уместо овог нешто дужег осврта, могао је да се сведе на само једну реченицу – ону којом је Патријарх Порфирије честитао победу Новаку Ђоковићу на овогодишњим Олимпијским играма. А та реченица гласи: Крст је сила и знамење!

И ваистину јесте – свидело се то некоме или не...

Уочи Крстовдана, лета Господњег 2024.

Презвитер др Оливер Суботић

Управник Мисионарског одељења Архиепископије београдско-карловачке

spc.rs